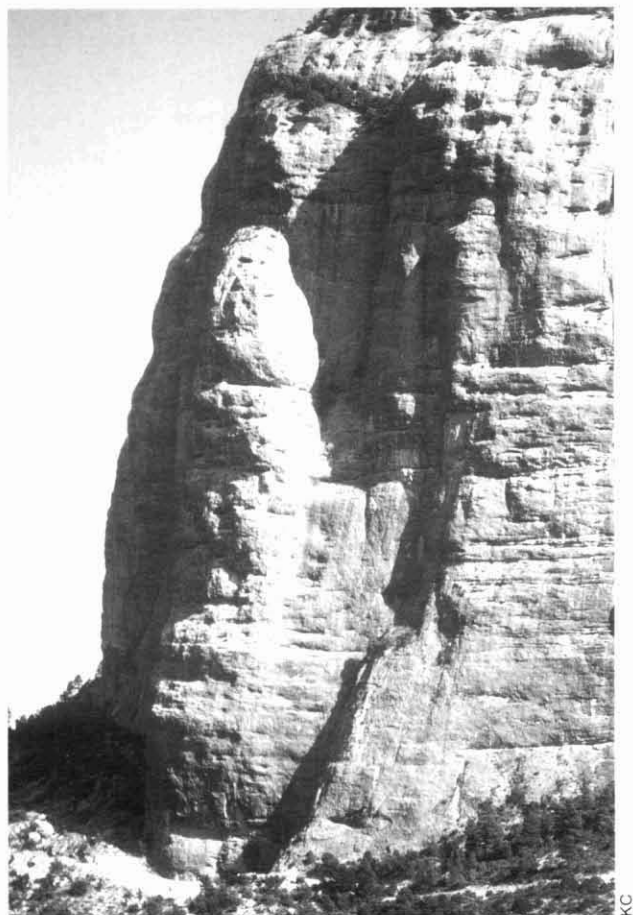

Les roques de Benet i el seu entorn

Kildo Carreté

Roques de Benet. El Puro.

El foraster que per primera vegada fa estada a Orta de Sant Joan cal que no obliidi aquestes quatre obligacions: fer un bon àpat de cullera i forquilla, visitar el Centre Picasso, l'Ecomuseu dels Ports i, finalment, pujar a les Roques de Benet.

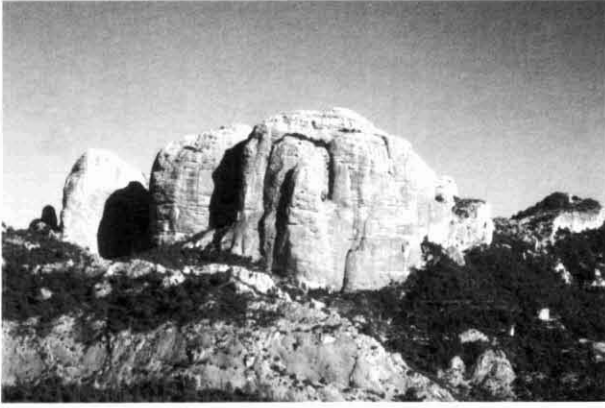
Aquest massís de roca conglomerada s'alça uns 200 metres, cavalcant damunt d'una extensa base de roca calcària que li fa de jaç. Les Roques de Benet estan formades per tres grans blocs de conglomerat: el Castell, el més gegantí, a l'oest i separat per una ampla escletxa hi ha el Cap de Gos, monòlit abonyegat i inaccessible, que deu el seu nom a l'aspecte de la seva silueta vista des d'Orta, i finalment, ja de cara a llevant, s'alça el Faralló, una agulla prima

i afuada sols accessible escalant-la amb materials adequats. L'altitud d'aquests tres monòlits és, respectivament, 1.016 mts., 985 mts., i el Faralló 901 mts., tots ells voltats de parets altes de més de 200 mts.

El més gegantí, el Castell, és l'únic fàcil de pujar-hi per un camí que, des de la pista, ens conduirà fins el mateix cim en poc més de trenta minuts, a pas d'excursionista. La darrera guia d'itineraris excursionistes a peu, i també en vehicle, que ens ha lliurat el seu autor, en Jordi Bustos i Bernús, titulada *Itineraris pels Ports de Beseit* ens descriu breument així aquest indret: "Les Roques de Benet, possiblement la muntanya més emblemàtica del Port, es retallen a l'horitzó amb les seves peculiars formes molt a prop d'Orta de Sant Joan i la seva visió crea un immediat desig de pujar-les. Formen una llarga muralla de roca conglomerada, alta d'uns 200 metres molt verticals, amb un sol punt dèbil per accedir al cim, compost per una canal exempta de dificultats però amb un cert risc de caiguda de còdols, fet que cal tenir en compte si es camina en grup. A més de l'interès paisatgístic que ens brinda aquesta excursió, cal afegir-hi la possibilitat de descobrir algun ramat de cabres salvatges per les rodalies del cim. Les Roques de Benet fa molts anys que són visitades pels escaladors d'arreu del país, i s'han obert nombroses vies d'escalada de gran dificultat".

Aproximació a les Roques de Benet

Sortint d'Orta de Sant Joan fins a la cruïlla Arnes-Tortosa, cal agafar ara el trencall que indica "Als Ports", seguint aquesta pista asfaltada que condueix al pícnic de la Franqueta. Quan s'està sota mateix de les Roques de Benet caldrà deixar la pista que seguïem i enfilar-se per una pista de terra que puja cap a l'esquerra. Deixant les pistes que trobarem a l'esquerra, la nostra ruta va enfilant-se al Coll de Membrado i més enllà, el pla de les Eres, on fineix. Al punt quilomètric 2,1 de la pista de terra es troba un

Roques de Benet, cara sud-est.

senyal pintat a la paret que indica l'inici del camí que puja al cim del Castell. La pujada és dura i amb fort pendent, i més endavant es creua una tartera; uns senyals en groc ens confirmen que anem per bon camí; més endavant i al damunt nostre, a la dreta, s'intueix una ampla collada que hem d'oblidar. El nostre sender ens condueix, seguint els senyals i trepitjant còdols, fins un fals collet, on un petit replà convida a prendre alè abans d'enfilarnos per la canal que s'inicia ací mateix i a la dreta.

Des de l'inici de la caminada s'hi esmercen uns vint minuts, i amb vint minuts més estarem al cim del Castell, a 1.016 metres. S'empren la pujada per la canal, sempre a peu i sense dificultats, excepte un curt ressalt on cal fer ús de les mans per superar aquesta petita dificultat. Cal tenir molt de compte en no fer caure pedres canal avall! Un xic més amunt del bloc encastat s'arriba al capdamunt de la canal, i ens trobem en un planell ben acollidor després d'uns deu minuts de bufar i suar. Si sabeu estar-vos de cridòries i xerrameca, ben segur que us trobareu amb aquests bells animalets pasturant i xafardejant l'arribada de "passarells".

Ara el camí, ben planer, segueix recte endavant, tenint unes balmes a l'esquerra, i més endavant hi ha boixos molt bonics; tot seguit el caminet torça a l'esquerra enfilant-se fins el cim del Castell, a deu minuts del planell, anant xinoxano.

Des del cim el panorama és molt dilatat, descobrint-se l'immensitat d'aquest massís format fa "solament" uns trenta milions d'anys, i per situar-nos al lloc on som recomano que no us deixeu el mapa dels Ports a casa. Ací us pot ser ben útil per conèixer tot l'entorn.

El retorn es farà pel mateix camí de pujada. Si es vol anar al coll del Cap de Gos sols cal que

una vegada arribats al planell el seguïu; a l'esquerra es troba un canal de baixada que condueix al repeu del Cap de Gos. Aquesta petita marrada es compensada per les sorprenents perspectives fotogràfiques de l'entorn.

A les Roques de Benet s'han obert fins ara trenta-sis vies d'escalada, amb una dificultat mai inferior al cinquè grau. En trobem cinc al Faralló, onze al Cap de Gos, divuit al Castell i dues al Puro.

El Puro: aquesta agulla és un apèndix enganxat a la paret oest del Castell.

Bibliografia

ROCA I ABELLA, Eduard: *Breus apunts sobre la geologia de les Roques de Benet*. Butlletí del Centre d'Estudis de la Terra Alta, núm. 38, pp. 23-28.

PALLARÉS I BONET, Jesús: *Informació geològica dels Ports de Beseit*. Butlletí del Centre d'Estudis de la Terra Alta, núm. 25, pp. 30-35.

FERRER, Antoni: *La Terra alta des de la Prehistòria a la fi del domini àrab*. Dins de les Actes de les Primeres Jornades d'Estudi sobre la Terra Alta, pp. 295-331. Veure especialment l'apartat *El poblat de les Roques de Bené era àrab*, a la pàgina 317.

CASTELLNOU, Josep E., RIERA, Xavier: *Els Ports Rock. Jeroglífics de conglomerat. Guia d'escalades al Port*. Aliverock.

Cabra salvatge.

La Pena del Gall

Aquesta punta rocallosa, amb el jaciment ibèric a prop del mateix cim, està situada a uns quatre quilòmetres d'Orta de Sant Joan, en direcció sud i a 779 metres damunt del nivell del mar, fent-li ombra les parets oest de les Roques de Benet. La pista forestal que s'enfila cap el Coll de Membrado permet observar detingudament aquesta piràmide calcària a mida que anem pujant. Habitualment, sempre es sol passar de llarg, camí d'objectius més ambiciosos.

El jaciment arqueològic de Pena del Gall s'ubica a uns 25 metres del cim del penyal, que té forma perfilada de triangle isòsceles, essent sols accessible pel vessant nord, totalment cobert d'alzinar que actua de camuflatge a la petita tartera que s'escola muntanya avall fins el límit superior dels conreus del Mas de Blanco, voltats de filferrada.

La informació lliurada per l'arqueòleg Enric Puch i Fontcuberta i recollida de l'estudi fet referent al poblament ibèric de la Terra Alta, ens fa saber que les restes de construccions que encara es conserven, es limiten a un mur d'uns vuit metres de llargada fet amb blocs de pedra de grans proporcions, els quals dificulten l'únic lloc de pas per assolir el cim de la Pena del Gall. Trobem materials d'aquest poblament al Museu Arqueològic de Barcelona.

La diversitat de materials arqueològics trobats, i llur variada cronologia, denoten una ocupació perllongada d'aquest assentament, presentant la particularitat d'haver-se trobat materials romans corresponents a l'Alt i Baix Imperi en un lloc enlairat i particularment inaccessible.

Per aproximar-nos a la Pena del Gall des d'Orta cal travessar la cruïlla de la carretera Arnes-Tortosa, i seguir recte per la pista asfaltada que mena al pícnic de la Franqueta, fins el trencall que per l'esquerra s'enfila al Coll de Membrado, passant sota la paret oest de les Roques de Benet, coneguda com el Castell.

Com que la nostra intenció és pujar a la Pena del Gall, deixem la pista de terra després d'un centenar de metres, prenent un caminet que ben aviat travessa el barranquet, més amunt del maset de Carassana, que no es veu. Cal seguir barranc amunt pel camí, ara perdut, fins passar sota el crestall calcari que davalla de la Pena, per la cara soleia, pujant diagonalment fins passar al vessant obac per un trau de roca calcària molt afilada. Ara cal seguir amunt per graonades de

Ceràmica ibèrica trobada a la Pena del Gall.

roca aspra i de mala petja, entre garrics i coscolls, fins un mur fet per l'home amb grans blocs de roca. Aquest obstacle és el senyal de que estem arribant al cim de la Pena del Gall, on es fa cap després de passar antics bancals esgraonats que foren al seu temps habitatge dels ibers i estan actualment ocupats per l'alzina.

Aquesta magnífica talaia gairebé desconeguda ofereix belles perspectives de les veïnes Roques de Benet i també de tota la carena de la Gronsà, per esmentar tan sols els llocs puntuals més propers. Ací dalt però, podrem sentir quelcom més si intentem traslladar-nos amb la imaginació dos milers d'anys enrera, quan els nostres avant-passats, els ibers, des d'aquest mateix lloc gairebé inaccessible, s'entretenien fonent metalls i coent ceràmica, tot trepitjant fòssils de petxines molt més remots encara. Si busquem per l'entorn, encara s'hi poden trobar restes de caga-ferro!

És sorprenent que en aquest espai tan esquifit, tot voltat de cingle, la muntanya que ara estem trepitjant ens està mostrant un petit testimoni del pas de l'home: un poblat ibèric plantat al cim d'una agulla situada a la meitat meridional de la Terra Alta i dins del terme municipal del que avui és Orta de Sant Joan.

La visita a la Pena del Gall es complementa amb la pujada als cims de les Roques de Benet. Són dues excursions curtes que us faran sentir ben satisfets d'aquestes breus caminades per les muntanyes del Port.

Bibliografia

FERRER, Antoni: *La Terra Alta de la prehistòria a la fi del domini àrab*. Dins de les Actes de les Primeres Jornades d'Estudis de la Terra Alta, pp. 295-331. Centre d'Estudis de la Terra Alta, 1994.

PUCH FONTCUBERTA, Enric: *El poblament ibèric i romà a la Terra Alta*. Centre d'Estudis de la Terra Alta, 1996.

Agulla del Barranc d'en Piquer

Aquest monòlit es descobreix fàcilment des del senderó que s'inicia al coll de Membrado i, passant per l'obaga de la moleta del Sauvatger, fa cap al repeu de les mateixes roques de Benet, just a la carena. L'agulla està enganxada al mateix cingle i gairebé tocant l'aigua del barranc d'en Piquer, per on s'hi arriba a través d'una diaclasa plena de cristal·litzacions, tenint 400 metres més amunt la punta del Faralló. La base de l'agulla és sols accessible despenjant-se del cingle, alt d'uns 20 metres, on es troba l'agulla. No us perdeu el recorregut pel barranc d'en Piquer, a l'entorn de l'agulla, doncs és un congost inaccessible a peu pla. Sols s'hi pot arribar seguint barranc amunt des del mas de Sotorres, passant pels Ventadors, aprofitant les calors estiuenques, doncs és una excursió amfíbia gorges amunt. Nosaltres seguim l'itinerari a peu, primer per la pista dels Avellanars, que després de vorejar un bon tros del repeu oest de les roques de Benet, dona el tomb sota el Faralló, descobrint noves panoràmiques. La pista inicia la davallada als fondals dels Avellanars i a un centenar de metres cal deixar-la, trencant a l'esquerra, i per terreny aspre molt pedregós es fa cap a la vora superior del cingle on es troba

l'agulla. Per arribar-hi cal fer un rappel de 20 metres deixant la corda fixa per al retorn, fent cap al collet que uneix l'agulla al cingle. Escalada per roca calcària, inestable, 25 metres III i IV grau, tot lliure. Primera escalada, Kildo Carreté i amics, maig de 1972.

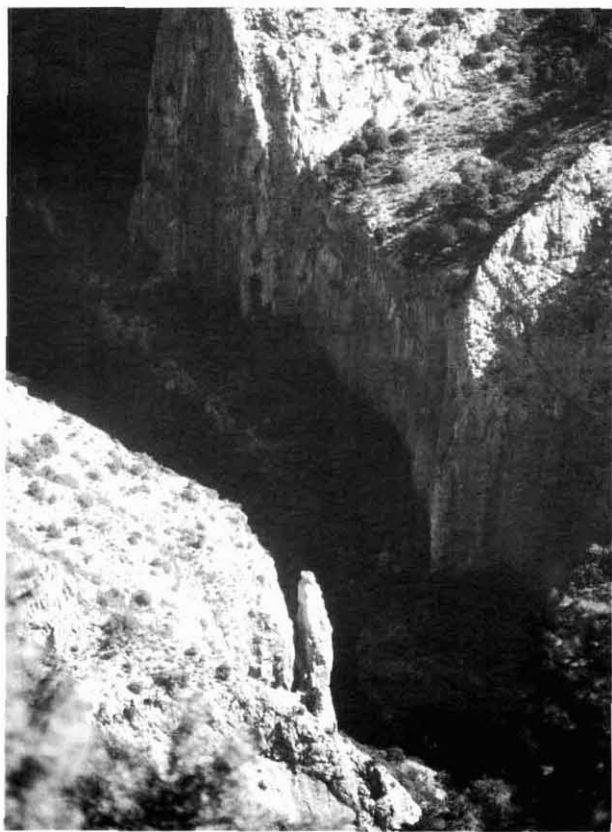
La Cova de Domingo Grau

Forat situat sota el cingle on, per damunt, hi passa el camí que va des del Coll de Membrado all coll on s'inicia la pujada a les Roques de Benet. La boca de entrada està enlairada uns 10 metres damunt el repeu del cingle i s'hi arriba des de la pista dels Avellanars, per un tarter mig cobert de malesa i alzines que dificulten la localització de la cova. Té una fondària de 40 metres, amb vàries ramificacions i per arribar a l'entrada cal grimpar entre relleixos i arrels dels arbres que hi creixen. Un reixat protegeix l'entrada i la clau sòl estar a l'Ajuntament d'Orta de Sant Joan.

Coordenades: X= 40° 53' 48" Y= 4° 1' 10" i Z= 915 msnm.

Bibliografia

V.V.A.A.: Ruta per conèixer la Terra Alta. Vol. 2, pàg. 78.

Agulla i barranc d'en Piquer.

Entrada a la cova de Domingo Grau.